

Săpăturile de salvare efectuate în 1979 în comuna Roșiești, satul Gura Idrici, punctul „La Coșere”, în apropierea malului abrupt al riului Idrici, pe terasa ușor înclinată, puternic erodată de apă în fiecare an, au dus la descoperirea unei bogate așezări neolitice și a unor obiective datînd din primul mileniu al erei noastre — secolele III—IV și secolele VIII—IX.

Cercetările din 1980 s-au concentrat atît în sectorul B, pe terasa de la nord de riul Idrici, în zona imediat învecinată locuințelor actuale din marginea de vest a satului cu același nume, cît și în sectorul D, aflat pe terasa de la sud de acest riu, ca și pe prelungirile pantelor dealului din apropiere, ușor înclinate și despărțite prin cîteva mici văiuși.

Stratigrafia sectoarelor B și D este în general asemănătoare. Cel mai vechi nivel de cultură materială descoperit aparține neoliticului (cultura Cucuteni A), fiind reprezentat doar prin cîteva fragmente ceramice și unelte de silex și piatră. Mai bogat este nivelul din secolele III—IV, din care s-au dezvelit anul acesta două locuințe, un cuptor în aer liber și o groapă. În cele două sectoare cercetate, cea mai intensă locuire pare să fie cea care datează din secolele VIII—IX. Din acest nivel au fost scoase la iveală două bordeie, mai multe gropi, documentînd astfel un strat de cultură mult mai bogat decît cel din perioada anterioară. Ultimul nivel de locuire aparține feudalismului tîrziu, respectiv din secolele XVII—XVIII și este reprezentat de materiale arheologice specifice acestei perioade, găsite sporadic, și de un bordei cu vatră cotlonită, datat cu monedă.

Urmele de locuire neolitice fiind doar sporadice, ne vom opri numai asupra descoperirilor datînd din mileniul I al e.n., precum și a acelorora medievale.

Astfel, în sectorul D, pe mijlocul pantei ce formează imașul actual, în secțiunea XI, s-a dezvelit o locuință de suprafață, datată în secolele III—IV e.n. Nu s-a putut stabili cu exactitate forma inițială a acesteia, dar după lipiturile căzute prin dărîmarea pereților pare să fi avut o formă aproximativ patrulateră, cu laturile de circa 3 m × 3,5 m, cu orientarea nord-sud. Față de nivelul actual de călcare masa de chirpici se află la aproximativ 0,30 m. În interiorul locuinței, în partea de nord-nord-est, printre resturile de chirpici, s-au descoperit mai multe pietre și arsură, pro-

venite probabil de la o vatră. Inventarul este format dintr-o greutate din lut, o verigă de fier pentru fixat coasa, un fragment de pieptene de os și ceramică. Puținele fragmente ceramice aparțin unor vase lucrate la roată, din pastă cenușie, fină. De asemenea, au apărut și două fragmente de amforă, de culoare galbenă, lucrate din pastă nisipoasă. Poziția în pantă a locuinței a avut drept urmare o puternică erodare, o bună parte din ea fiind distrusă.

În sectorul B, în secțiunea VIII, s-a dezvelit anul acesta o altă locuință, ce aparține tot secolelor III—IV. Este un bordei de formă rectangulară cu colțurile rotunjite, avînd laturile de 3 m × 2,40 m, iar orientarea aproximativ nord-sud. Adîncimea podelei, față de nivelul inițial de călcare, este de 0,60 m. În interiorul locuinței s-a descoperit, în colțul de nord-vest, o vatră de formă ovală, cu dimensiunile de 0,60 m × 0,70 m, înconjurată de mai multe pietre. Inventarul, destul de sărac, este reprezentat de ceramică cenușie fină, lucrată la roată, și din ceramică grosieră, lucrată cu mina, din aceasta din urmă păstrîndu-se fragmentar un capac și partea superioară a unui vas.

În colțul de est al acestui bordei, la -0,35 m — 0,45 m față de nivelul actual de călcare, apar mai multe pietre ce au aparținut unei vetre construite în aer liber care după resturile ceramice găsite în jurul ei datează din aceeași vreme cu bordeiul. Dintre acestea, se remarcă cîteva fragmente ceramice lucrate la roată, cu buza groasă și baza inelară, unele fragmente ceramice provenind de la vase lucrate cu mina și mai multe resturi de amforă.

Avîndu-se în vedere că resturile datînd din secolele III—IV apar în ambele sectoare cercetate în anul acesta (B și D), credem că așezarea din această vreme era situată de o parte și de alta a riului Idrici, ocupînd îndeosebi terasele din imediata lui apropiere.

În ceea ce privește așezarea din secolele VIII—IX, în anul 1980 s-a constatat că locuirea, la fel ca și în etapa anterioară, s-a extins și în sectorul D, aflat la sud de riul Idrici.

În sectorul B, prin secțiunile VII—VIII, s-a descoperit o locuință de tip bordei, ce aparține secolelor VIII—IX e.n. Locuința are formă patrulateră, cu colțurile ușor rotunjite, cu dimensiunile laturilor de 3,60 m × 3,50 m, și este orien-

Fig. 1. Gura Idrici. Obiecte de fier și argint: 5–6 din secolele III–IV; 3, 4, 7, 9, 10 din secolele VIII–IX; 1, 2, 8, 11 din secolele XVII–XVIII.

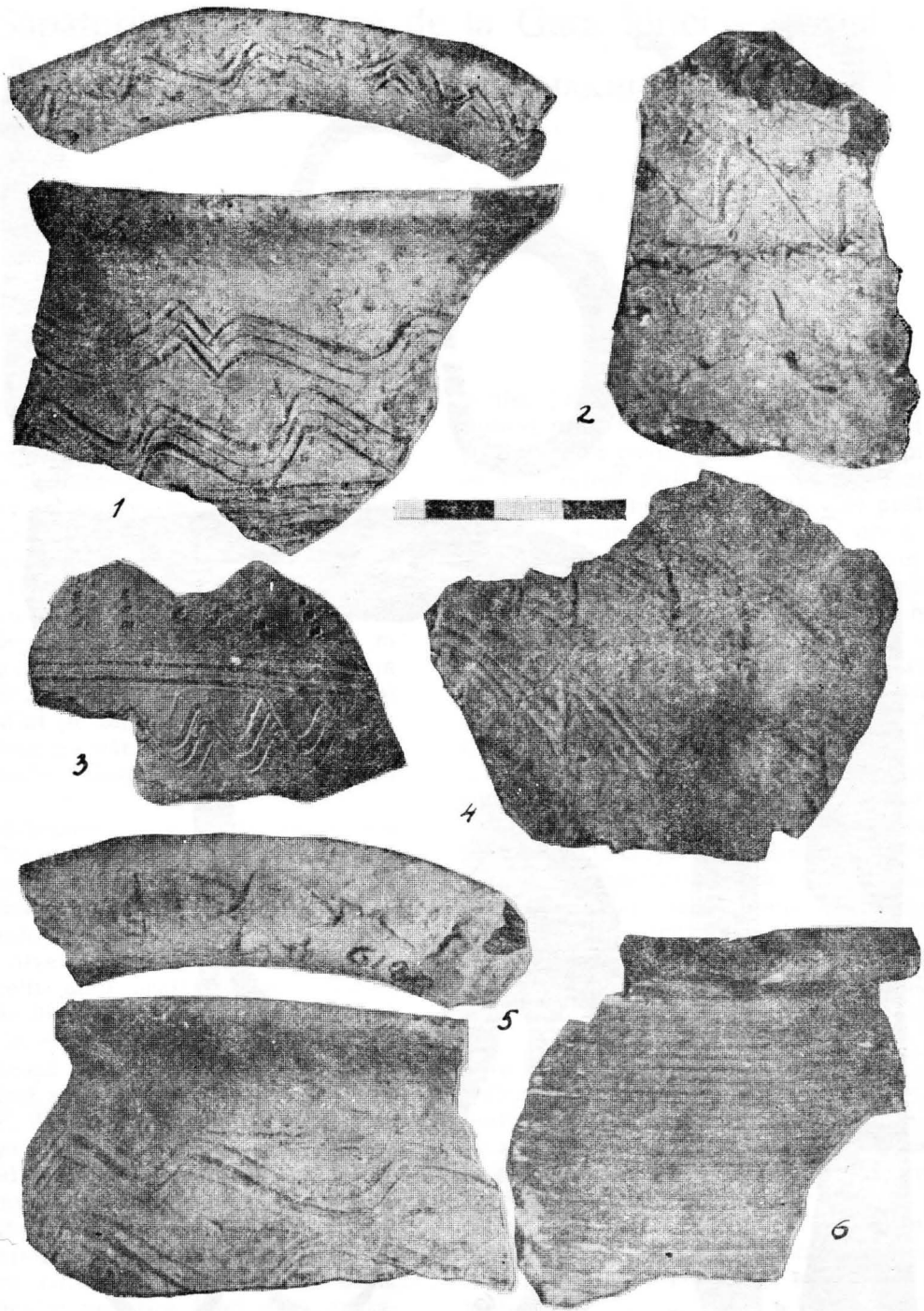

Fig. 2. Gura Idrici, Fragmente ceramice lucrate cu roata (secolele VIII—IX).

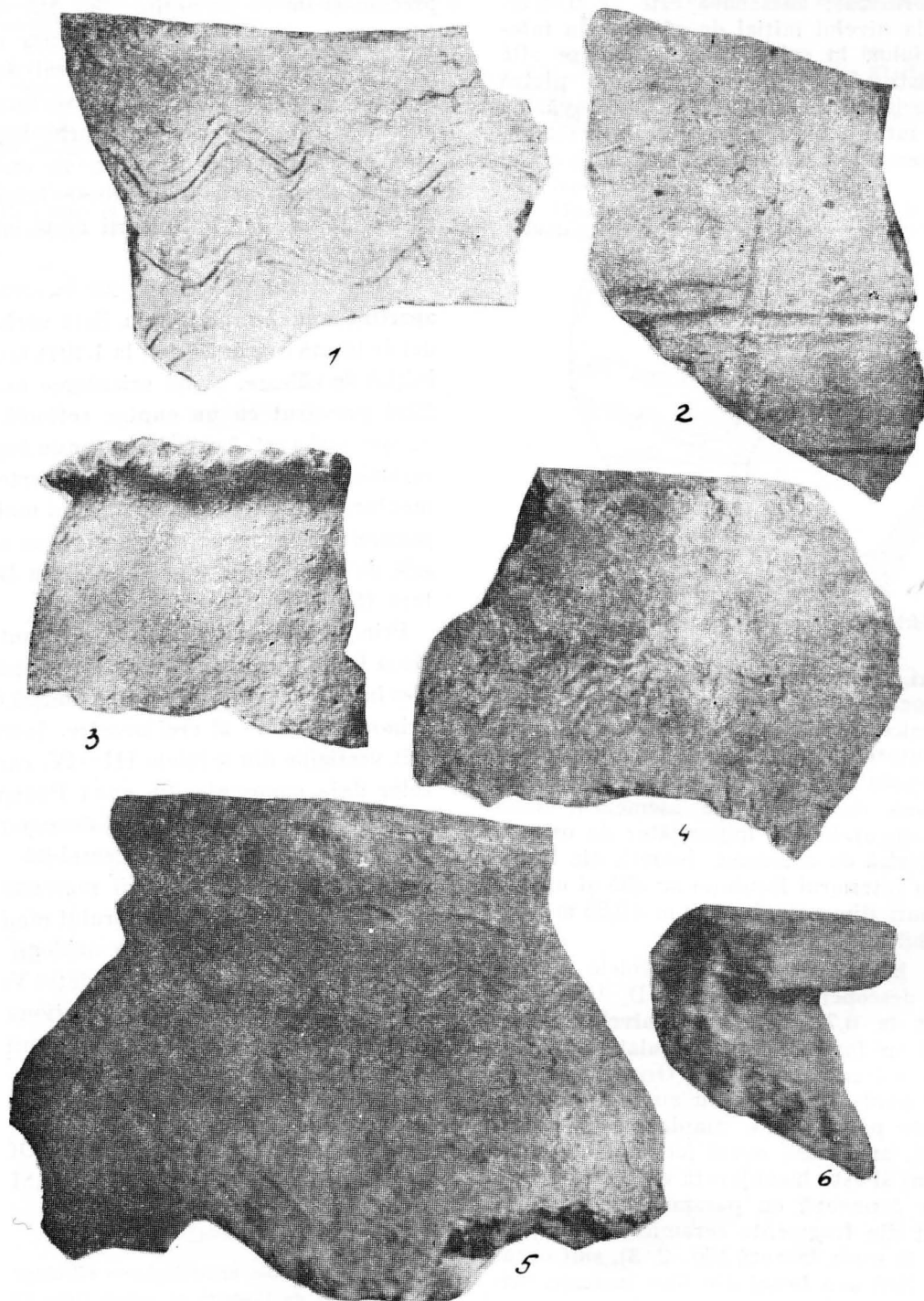

Fig. 3. Gura Idrici. Fragmente ceramice lucrate cu roata (secolele VIII—IX).

tată nord-nord-vest; adâncimea este de 0,95 m, socotită de la nivelul inițial de călcare. În interiorul bordeiului, în colțul de nord-est, se află cuptorul, distrus parțial, construit din piatră de riu și gresie; el avea formă de potcoavă, cu vatra de foc lutuită, avînd dimensiunile de 0,80 m $\times$ 0,85 m. S-au mai putut preciza și urmele a trei

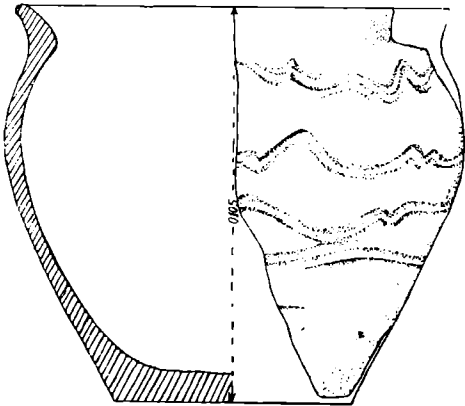

Fig. 4. Gura Idrici. Vas lucrat cu roata (secolele VIII—IX).

gropi de pari, aflate în colțurile opuse cuptorului. Inventarul locuinței este compus mai ales din fragmente ceramice lucrate cu roata înceată. Unele sînt ornamentate cu linii incizate, orizontale sau vălurite, dispuse pe umeri și corp. În interiorul locuinței, s-au descoperit, de asemenea, două fusaiole ornamentate, un împungător de os și o buclă semisferică de cataramă, lucrată din bronz (fig. 1/4). În interiorul locuinței se află și un bolovan de mari dimensiuni (0,43 m $\times$ 0,35 m), folosit, probabil, ca scaun.

Al doilea bordei, datînd din secolele VIII—IX, a fost descoperit în sectorul D, în pantă; este adîncit la 0,75 m față de nivelul inițial de călcare și are forma relativ patrulateră (2,65 $\times$ 3,10 m), cu colțurile rotunjite. Orientarea bordeiului este nord-nord-vest. Nu au fost descoperite urme de pari. Vatra, amplasată în colțul dinspre nord, are formă ovală (cu diametrele de 0,65 $\times$ 0,70 m) și este înconjurată cu pietre de riu și gresie, ce formează un parament. Inventarul este alcătuit din fragmente ceramice, în majoritate lucrate la roata înceată (fig. 2, 3). sînt ornamentate cu linii sau benzi din linii incizate, orizontale sau vălurite. Ornamentul se repetă uneori și pe buzele vaselor. Din fragmente s-a putut întregi un vas lucrat la roata înceată, din pastă negricioasă (fig. 4) și un borcan cu buza ușor răsfrîntă în afară și cu corpul ornamentat pe toată suprafața cu linii incizate în val. Un alt vas-borcan întregit are numai pe partea sa superioară, pe umăr, un ornament realizat din incizii. În același bordei s-au mai descoperit cîteva fusaiole, dintre care una ornamentată pe toată suprafața cu unghia, un fragment de seceră, cinci împungătoare de os, un virf de săgeată, o lamă de cuțit din fier,

precum și un ac de argint (fig. 1/3, 6, 7, 9, 10). Din cele prezentate mai sus reiese că așezarea din secolele VIII—IX este destul de bogată și întinsă. Terenul, îndeosebi în sectorul D, oferă posibilitatea unei cercetări arheologice ample, ceea ce va conduce în viitor, cu certitudine, la obținerea unor noi și valoroase informații referitoare la conținutul culturii materiale din acea vreme.

Ultima locuință descoperită în campania 1980 aparține feudalismului tîrziu. Este vorba de un bordei de formă ovală, adîncit la 1,10 m față de nivelul inițial de călcare, avînd orientarea nord-nord-est, fiind prevăzut cu un cuptor cotlonit în peretele dinspre sud-vest. Are ca inventar un bogat material ceramic, care, în cea mai mare parte, este fragmentar. Din umplutura bordeiului mai provine un pandantiv și o monedă din argint, un cuțit cu prăsele de os și mai multe obiecte din fier fragmentare (fig. 1/1, 2, 8).

Prin cercetările arheologice din anul 1980 de la Gura Idrici s-au obținut rezultate importante, mai ales în ceea ce privește locuirea umană din perioada primului mileniu al erei noastre. Interesante sînt atît vestigiile din secolele III—IV, care se adaugă celor deja cunoscute din zona Podișului Central Moldovenesc, cît și mai ales descoperirile din secolele VIII—IX, de o deosebită însemnătate pentru cunoașterea culturii materiale din epoca de încheiere a formării poporului român. Descoperirile din această vreme au analogii la Dodești¹, Dănești², Bogdănești³ — în județul Vaslui —, precum și la Suceava — Drumul Național⁴, Izvoare—Bahna⁵ ș.a., putînd fi astfel atribuite civilizației vechi românești, din secolele VIII—IX e.n.

LES FOUILLES ARCHÉOLOGIQUES DE GURA IDRICI—VASLUI

RÉSUMÉ

Dans les fouilles archéologiques effectuées en 1980, dans la commune de Roșiști, la village Gura Idrici, aux points nommés „La Coșere” et „Pe Islaz”, on a découvert des importants objectifs archéologiques du premier millénaire de notre ère (III—IVe siècles) et du Moyen Âge (XVIIe—XVIIIe siècles).

¹ D. Gh. Teodor, *Teritoriul est carpatic în veacurile V—XI e.n.*, Iași, 1978, p. 67—99.

² *Ibidem*.

³ N. Ciucă, V. Palade, Gh. Coman, *MemAntiq*, 3, 1971, p. 469—478.

⁴ T. Martinovici, Șt. Olteanu, *Materiale*, 6, 1959, p. 687—692.

⁵ I. Mitrea, *Carpica*, 6—7, 1973—1974, p. 55—76.

Cette année on a découvert deux habitations, un four en air libre et un fossé du IIIe–IVe siècles.

Les deux huttes, les plusieurs fossés découverts dans les secteurs recherchés prouvent un habitation plus intense aux VIIIe–IXe siècles, phénomène qui a une importance particulière dans le parachèvement du processus de la formation du peuple roumain.

Le dernier niveau d'habitation appartient au Moyen Âge tardif (XVIIe–XVIIIe siècles) et est soutenu par les matériaux archéologiques spécifiques à cette période, représentés par une hutte à foyer et par les objets découverts sporadiquement dans le couche de culture.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. Gura Idrici. Objets en fer et argent: 5–6 du IIIe–IVe s. de n.è.; 3, 4, 7, 9, 10 du VIIIe–IXe siècles; 1, 2, 8, 11 du XVIIe–XVIIIe siècles.

Fig. 2. Gura Idrici. Fragments céramiques travaillés à la tour (VIIIe–IXe siècles).

Fig. 3. Gura Idrici. Fragments céramique travaillés à la tour (VIIIe–IXe siècles).

Fig. 4. Gura Idrici. Vase travaillée à la tour (VIIIe–IXe siècles).